

ningen fikk støtte av den gamle fagforeningsmannen Martin Tranmæl, som fra Stockholm skrev til Nygaardsvold:

«Våre veier i Norge har fra den eldste tid gått vestover. Det er således naturlige forbindelser som forutsetter et godt samarbeid (...) Men vi behøver derfor ikke å glemme vårt eget sjølstende, vår egenart, verdighet og betydningen av et godt og tillitsfullt granneskap.» (21)

Trygve Lie fikk altså ikke hundre prosent støtte fra sine kolleger, og han var helt klar over det. Dessuten ble noen ministre urolige over hans særforbindelser med den britiske regjeringen. Operasjonene som SOE og Directorate of Combined Operations utførte på norskekysten i året 1941, førte til og med til en ganske alvorlig tillitskrise i den norske regjeringen. Selv om de første viktige raids som SOE og DCO hadde planlagt allerede 1940 mot økonomiske mål på norskekysten* ble annullert som følge av statsministerens personlige inngripen, ble operasjon «Claymore» derimot iverksatt i mars 1941. Målet var å ødelegge sildolje- og tranfabrikker i Svølvær, Stamsund, Henningsvær og Brettesnes.

I desember 1941 kom operasjonene «Archery» og «Anklet» mot Vågsøy og øyene i Lofoten. Alle raidene hadde visse fellestrekk. De var ganske ambisiøse på planleggingsstadiet, men mistet gradvis slagkraften som følge av en rekke uenigheter mellom marinen, SOE, Directorate of Combined Operations og generalstaben. Operasjonen «Anklet» som skulle opprette en forsterket sjøbase i Lofoten for å kutte de tyske kommunikasjonslinjene mot Nord-Norge, endte opp som et inntrykk på ca. 250 soldater som plutselig ble evakuert to dager senere på grunn av faren for fiendtlig motangrep fra luft og sjø. (22) Men det fantes også en annen likhet mellom operasjonene: hver gang var de landsatte avdelingene blitt svært godt mottatt av lokalbefolkningen. De ventet på en omfattende landgang og tilbød seg spontant å hjelpe til. Men etter at de allierte plutselig ble evakuert, ble befolkningen utsatt for harde represalier fra tyskerne.

Den tredje likheten mellom alle disse operasjonene var følgende: Selv om raidene skulle foregå i Norge med deltakelse fra guider, tol-

* Dette gjaldt særlig operasjon «Mandible» mot titanmalmlagrene i Sokndal, Rogaland.

ker og norske kommandosoldater,* og utsatte sivilbefolkningen for faren for tyske represalier, var regjeringen Nygaardsvold aldri blitt informert på forhånd om forberedelsene eller iverksettelsen av disse operasjonene. Når det gjelder de to siste operasjonene, «Archery» og «Anklet», gikk britiske myndigheter imidlertid med på å informere den norske regjeringen – da ekspedisjonen allerede var underveis! (23)

Flere av Trygve Lies kolleger, deriblant statsministeren, mistenkte britene for i det minste å ha informert én nordmann mens forberedelsene foregikk, og at de til og med hadde bedt ham om råd flere ganger. Denne nordmannen var selvfølgelig utenriksministeren selv, men i sine memoarer benektet han dette på det kraftigste. (24) Men Trygve Lie var faktisk blitt rådspurt i kraft av sin stilling under forberedelsene av «Claymore», og britene hadde dessuten fått inntrykk av at han hadde bifalt operasjonen med en viss begeistring. (25) Det var forøvrig hverken første eller siste gang at Trygve Lie, i samband med britiske myndigheter, fulgte en politikk som ikke alle regjeringsskollegene hans støttet opp om. I desember 1941 foreslo han for Eden og Sir Charles Hambro, fra MEW, en operasjon som omfattet bombing av fiskeforedlingsanleggene i Trondheim og Bodø, og han tilføyde at han ikke ønsket at det ble kjent at det var han som hadde anbefalt denne operasjonen, for enkelte av kollegene hans var ikke tilhengere av den. (26) I samme periode sa han til Eden at slik han så det, var det helt nødvendig at britene hadde sjøbaser i Norge etter krigen. Alle regjeringsskollegene hans var ikke like overbeviste om dette, sa han, men hvis Eden kunne undersøke saken og støtte den ved å vise at britene delte dette synet, ville det være ham en glede å fortsette arbeidet med å oppdra kollegene sine. (27)

Hvis det stemmer at hverken kollegene eller statsministeren selv kjente til detaljene i Lies forhandlinger med britene,** gjettet de sikkert nok til å forstå at han førte en svært personlig politikk både på

* Det dreiet seg i første rekke om *Norwegian Independent Company No. 1*, eller *Kompani Linge*, under kommando av SOE.

** Trygve Lie benyttet også sine særforbindelser med de britiske myndigheter til å føre en voldsom vendetta mot Koht og Hambro. Det minste vi kan si, er at dette ikke var det mest sympatiske trekket ved ham.